

Bruxelles, den 2.3.2015
COM(2014) 654 final/2

CORRIGENDUM

This document corrects document COM(2014)654 final of 16.10.2014

Concerns all language versions.

Factual corrections pertaining to Table 1, Figure 1/footnote 11, footnote 12, point 4.1(6) and point 4.1(12)

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG
RÅDET**

om det europæiske gassystems modstandsdygtighed på kort sigt

**Beredskab i forbindelse med en eventuel afbrydelse af gasforsyninger østfra i løbet af
efteråret og vinteren 2014/2015**

{SWD(2014) 322 final}

{SWD(2014) 323 final}

{SWD(2014) 324 final}

{SWD(2014) 325 final}

{SWD(2014) 326 final}

1. INDLEDNING

Den 28. maj 2014 vedtog Kommissionen en EU-strategi for energiforsyningsikkerhed, som opstiller en omfattende plan, der skal styrke vores energiforsyningsikkerhed¹. På baggrund af situationen i Ukraine og en mulig risiko for en afbrydelse af gasforsyningerne til EU omfatter strategien foranstaltninger, der umiddelbart skal iværksættes for at øge EU's modstandskraft over for væsentlige afbrydelser af gasforsyningerne i den kommende vinter. Som led i disse umiddelbare foranstaltninger godkendte det Europæiske Råd den 27. juni 2014 Kommissionens forslag om at lancere en såkaldt stresstest-øvelse med sigte på at vurdere det europæiske gassystems evne til at håndtere en alvorlig afbrydelse af gasforsyningerne til EU i den kommende vinter².

I begyndelsen af juli opfordrede Kommissionen medlemsstaterne, Energifællesskabets kontraherende parter og Georgien³ samt Schweiz og Tyrkiet til at analysere konsekvenserne af forskellige mulige scenarier for forsyningsafbrydelser i gasleverancerne til deres lande til vinter og beskrive foranstaltninger til at afhjælpe manglende forsyninger. Kommissionen anmodede også Norge om at meddele, hvorvidt Norge kan reagere på en sådan afbrydelse ved at øge sine gasleverancer. Kommissionen foreslog tre "fokusgrupper", som specifikt dækker de regioner, hvor virkningerne af manglende gasleverancer sandsynligvis vil kunne mærkes mest. Det drejer sig om den sydøstlige del af EU (Bulgarien, Kroatien, Grækenland, Ungarn og Rumænien), de baltiske stater og Finland samt Energifællesskabets kontraherende parter. De nationale myndigheder har arbejdet hårdt i løbet af sommeren for at indsamle data og foretage vurderinger inden for korte frister og har forelagt deres nationale rapporter⁴ for Kommissionen i august og september 2014. Det europæiske net af transmissionssystemoperatører for gas ("ENTSOG") har ligeledes analyseret virkningerne af forsyningsafbrydelser på det EU-dækkende gassystem, og en række brancheorganisationer, Det Internationale Energiagentur⁵, G7 og andre vigtige partnerlande har også bidraget.

¹ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet "Europæisk energisikkerhedsstrategi, COM(2014) 0330 final.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014DC0330&from=EN>

² Det Europæiske Råds konklusioner af 27. juni 2014, EUCO 79/14

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/143478.pdf

³ De kontraherende parter er Republikken Albanien, Bosnien og Hercegovina, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Republikken Moldova, Republikken Montenegro, Republikken Serbien, Ukraine og De Forenede Nationers midlertidige administrative mission i Kosovo i overensstemmelse med De Forenede Nationers Sikkerhedsråds resolution 1244. Republikken Georgien er kandidat til tiltrædelse af Energifællesskabet.

⁴ For de tre baltiske stater og Finland blev de nationale rapporter erstattet af en fælles rapport.

⁵ IEA har leveret en omfattende analyse af LNG-markedet.

Stresstest-metoder og -scenarier

De scenarier, som Kommissionen har foreslået alle deltagerne i øvelsen, omfattede afbrydelse af den ukrainske gastransit samt alle russiske gasleverancer til Europa i perioder på én måned og seks måneder (september til februar) med gennemsnitlige vinterforhold i begge tilfælde. Der blev desuden udviklet et underscenarie med en 2-ugers "kuldebølge" i februar af ENTSOG for at dække virkningerne af spidsbelastning på et allerede hårdt belastet forsyningssystem. Forslagene byggede på tidligere erfaringer og behovet for at sætte vores energisystemer på en meget hård prøve, dvs. afbrydelse af alle gasstrømme fra Europas vigtigste eksterne leverandør af naturgas.

Virkningerne af en afbrydelse af Ukraine-gastransitten eller fuldstændig afbrydelse af russiske forsyninger ligner hinanden meget for de sydøsteuropæiske lande, som hovedsagelig får deres leverancer via Ukraine, medens de baltiske stater og Finland ikke påvirkes af en afbrydelse af transitten gennem Ukraine. Kommissionen fremhæver derfor i rapporten hovedsagelig virkningerne af en 6-måneders afbrydelse af russiske gasleverancer i en gennemsnitlig vinter og med en kuldebølge.

Øvelsen har allerede vist sig at være meget værdifuld, idet det er første gang, der er konstrueret et så fuldstændigt billede af de mulige virkninger på og beredskabet i den europæiske gassektor ved en eventuel alvorlig afbrydelse af gasforsyningerne fra øst.

I denne meddelelse gør Kommissionen rede for stresstestens vigtigste resultater og formulerer en række specifikke henstillinger. Sideløbende med denne meddelelse har Kommissionens tjenestegrene udarbejdet arbejdsdokumenter, der indeholder rapporterne fra de tre "fokusgrupper", en rapport om samarbejdet med G7 og andre partnerlande samt en rapport om gennemgangen af forordningen om gasforsyningssikkerhed⁶. Herudover er Kommissionen også i færd med at vedtage sin henstilling om anvendelsen af det indre markeds regler for Energifællesskabet.

2. STRESSTEST-RESULTATER

2.1 Situationen for transitstrømmene

Parallelt med stresstest-øvelsen og allerede fra starten af dette forår har Europa-Kommissionen gjort en betydelig indsats på at forhandle en kompromisløsning mellem Ukraine og Rusland i deres tvist om gasbetalinger og fordringer med henblik på at sikre tilstrækkelige gasleverancer til Ukraine og stabil transit til EU og andre af

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 994/2010 af 20. oktober 2010 om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden og ophævelse af Rådets direktiv 2004/67/EF (EUT L 295 af 12.11.2010, s. 1).

Energifællesskabets kontraherende parter. I løbet af året er der holdt en række møder mellem Europa-Kommissionen og ukrainske og russiske myndigheder, herunder på ministerplan. På det seneste trepartsmøde på ministerplan den 26. september i Berlin nærmede parterne sig hinanden på centrale punkter i et kompromisforslag fremlagt af Kommissionen. Denne "vinterpakke" er i øjeblikket til høring i Moskva og Kiev, og det næste trepartsmøde er programsat forud for Det Europæiske Råd i oktober. En aftale ville sikre gasleverancerne til Ukraine i hele vintersæsonen.

Overordnet set afhænger stabiliteten af russiske gasforsyninger til EU og transmissionen gennem Ukraine af mange faktorer, hvoraf kun nogle er under EU's kontrol. Det er derfor klogt at overveje alle mulige scenarier, herunder længere afbrydelser af gasforsyningen. I denne henseende bør de fremskrivninger, der er nærmere beskrevet i det følgende ikke ses som en prognose, men blot som et muligt scenarie og et grundlag for beredskabsforanstaltninger.

I september og oktober 2014 var strømmen af russisk gas til EU sommetider mindre end forventet, hvilket ifølge Kommissionen er foruroligende. Navnlig i september blev der indberettet om reduktioner i Gazproms leverancer til en række EU-virksomheder, men reduktionerne har dog ikke haft en negativ indvirkning på forsyningsikkerheden i EU eller nabolandene. Den modsatrettede fysiske gasstrøm fra Slovakiet til Ukraine var stabil. Den modsatrettede gasstrøm fra Polen til Ukraine blev midlertidigt afbrudt i to dage, men blev hurtigt genoptaget. Desuden blev leverancer fra Ungarn til Ukraine afbrudt på ubestemt tid den 25. september på grund af større mængder gas, der føres ind i Ungarn til lagerfaciliteter. Kommissionen overvåger nøje situationen i samarbejde med Gaskoordinationsgruppen.

2.2 Europas forsyningsituation i tilfælde af afbrydelser

På Kommissionens anmodning har ENTSOG opstillet en model for forskellige forsyningsafbrydelsesscenarier. Modellen viser, at i de forskellige scenarier med 6-måneders afbrydelse vil EU og Energifællesskabets kontraherende parter uden Ukraine efter en omstrukturering af forsyningsmikset stadig mangle mellem fem og ni milliarder kubikmeter (mia. Nm³) gas⁷. Modellen viser også – under forudsætning af den bedst mulige udnyttelse af infrastruktur og normale markedsforhold⁸ – at, hvis der sker en 6-måneders afbrydelse, så vil den russiske gas blive erstattet af yderligere import af navnlig LNG^{9,10}. ENTSOG har ikke opstillet en model for forsyningsafbrydelsernes prisvirkninger, men det er sikkert, at behovet for at erstatte gasmængder vil blive fulgt af prisstigninger, som vil udløse import af væsentlig

⁷ Det svarer til ca. 1-2 % af EU's årlige forbrug.

⁸ Det bør bemærkes, at disse forudsætninger i realiteten desværre ikke altid er opfyldt.

⁹ LNG i forsyningsmikset ville i det mest ekstreme scenarie stige med 130 % fra 24 mia. Nm³ til 56 mia. Nm³.

¹⁰ Det bør bemærkes, at ifølge ENTSOG's analyse vil en forøgelse af kapaciteten på Opal-rørledningen (som er en af udvidelserne af Nord Stream-rørledningen fra Greifswald i Nordtyskland til Brandov ved den tysk-tjekkiske grænse) til 100 % fra de nuværende 50 % ikke kunne mindske gasunderskuddet i de østeuropæiske medlemsstater på grund af eksisterende infrastrukturbegrænsninger mod øst. Virkningen af at øge kapaciteten til 100 % vil være begrænset til at erstatte LNG-mængder i Vesteuropa.

større mængder LNG. Det er disse prissignaler, i det omfang det er muligt på grund af sammenkoblingskapacitet eller direkte adgang til LNG-importfaciliteter, der bringer gas til markeder, hvor der er mest brug for den til f.eks. opvarmning og elproduktion. De højere priser vil også føre til meget større udtræk fra lagrene og frivillig begrænsning af efterspørgslen.

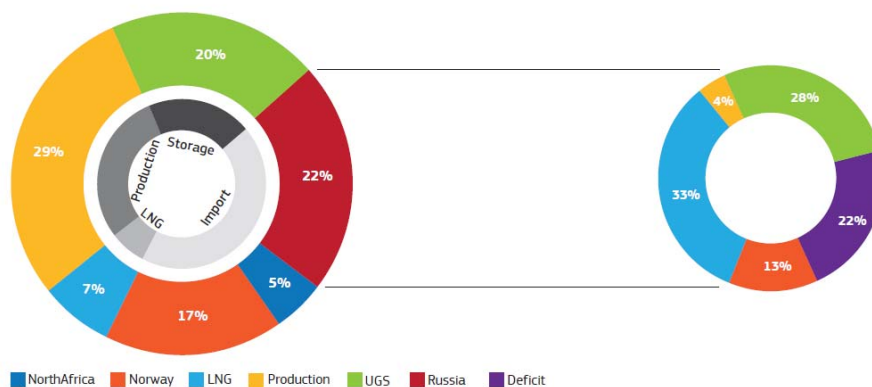
Modelberegningerne viser også, hvilke lande der vil blive mest berørt af afbrydelser af gasforsyningerne.

Tabel 1 – Gasunderskud pr. berørt land i tilfælde af en russisk afbrydelse af gasforsyningen i en seks måneders periode og kuldebølge (samlet underskud i mio. Nm³ og største forholdsmæssige månedlige underskud i %)

6-mdr afbrydelse fra RU og 2-ugers kuldebølge i februar	BG	EE	FI	EL	HR	HU	IT	LT	LU	LV	PL	RO	SE	SI	BIH	FYRoM	SRB
Samlet underskud FOR nationale foranstaltninger (mio. Nm ³)	843	204	2255	109	41	2170	26	693	8	39	890	1027	13	21	139	128	631
Største forholdsmæssige underskud i %	76%	100%	100%	18%	12%	35%	0%	59%	5%	15%	28%	32%	6%	17%	100%	100%	64%

Kilde: ENTSOG

Figur 1 – Erstatning af russisk gas i en situation med afbrydelse af russiske gasforsyninger i 6 måneder¹¹

Kilde: ENTSOG

ENTSOG har i forbindelse med denne øvelse foretaget en beregning for både en "kooperativ" og en "ikke-kooperativ" situation¹². Den vigtigste forskel mellem de to er, i de "kooperative" scenarier går ENTSOG ud fra den vigtige forudsætning, at der er **lige (forholdsmæssig) byrdefordeling**, hvor solidariteten mellem medlemsstaterne er sådan, at gasunderskud fordeles ligeligt mellem nabomedlemsstater. Derimod antages det i det "ikke-kooperative" scenarie, at medlemsstaterne ville mindske eller standse gaseksport til hinanden og til

¹¹ Det samlede underskud på 22 % omfatter også de mængder, som ikke leveres til Tyrkiet og Kaliningrad via EU-medlemsstater.

¹² I sin rapport til Kommissionen henviser ENTSOG til disse to scenarier som "sub-optimal" og "optimal".

Energifællesskabets kontraherende parter, hvis de ikke længere fuldt ud kan dække deres egen indenlandske efterspørgsel. I det "kooperative" scenarie antages, at Ukraine og Moldova¹³ løbende forsynes med gas fra medlemsstaterne via mindst Slovakiet med fuld kapacitet, medens det "ikke-kooperative" scenarie bygger på en eksport på 50 % af Slovakiets modsatte gasstrømskapacitet.

I mangel af samarbejde mellem medlemsstaterne og yderligere nationale foranstaltninger, vil der kunne optræde et alvorligt forsyningsunderskud på 40 % eller væsentligt mere¹⁴, i det mindste mod slutningen af 6-måneders perioden, for Bulgarien, Rumænien, Serbien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Bosnien-Hercegovina (både i tilfælde af en afbrydelse af transitten gennem Ukraine og ved en fuld afbrydelse af russisk gas). Underskud i en lignende størrelsesorden kan optræde for Litauen, Estland og Finland i scenariet med et totalt stop for russiske forsyninger til EU. Ungarn og Polen¹⁵ vil også blive berørt væsentligt, om end i mindre grad, med underskud på henholdsvis 30 % og 20 %. De overordnede virkninger af afbrydelsen kan ses i figur 2.

I det kooperative scenarie dæmpes virkningerne af en afbrydelse væsentligt i de medlemsstater og kontraherende parter i Energifællesskabet, som rammes hårdest, navnlig Bulgarien, Estland, Bosnien og Hercegovina, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Serbien. Samtidig vil Grækenland og Letland sandsynligvis også have et ikke uvæsentligt underskud¹⁶. Baseret på deres eksisterende gasforsyningsinfrastruktur og gaskilder ville de medlemsstater, der er vist med grå på kortene, ifølge beregningerne ikke blive direkte berørt.

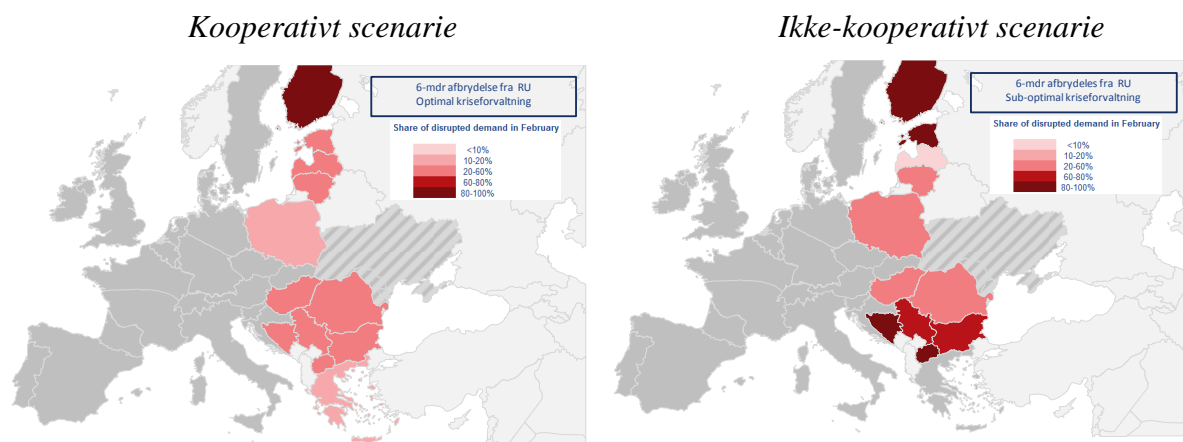
¹³ Hvad angår Moldova, er der til trods for ENTSOG's antagelse om leverancer uanset hvad, kommercielle og lovgivningsmæssige spørgsmål (licenser), der forhindrer Iași-Ungheni sammenkoblingen fra Rumænien til Moldova fra at komme i drift, selv om den er officielt åbnet og teknisk set fungerer. Medmindre dette problem løses, vil Moldova ved en afbrydelse mangle 100 % af sine forsyninger.

¹⁴ Op til 100 %.

¹⁵ Polen berøres kun i scenariet med en fuldstændig afbrydelse af russiske forsyninger.

¹⁶ Situationen for disse to medlemsstater påvirkes af det "kooperative scenarie", da begge er omgivet af medlemsstater med en meget stor eksponering over for forsyningsafbrydelser, men de selv har infrastruktur — lagerfaciliteter i Letland og LNG-genforgasningsterminal i Grækenland — som giver dem en buffer. Ved at tillade deling af en sådan infrastruktur ændres deres balance mellem udbud og efterspørgsel.

Figur 2 – Kort over sandsynlige forsyningsafbrydelser – før yderligere nationale foranstaltninger – i februar ved udgangen af 6-måneders perioden med afbrydelse af gasforsyningen fra Rusland, for både et kooperativt og et ikke-kooperativt scenarie, under gennemsnitlige vinterforhold¹⁷

Kilde: ENTSOG

Virkninger af en vedvarende forsyningsafbrydelse i Ukraine

Ukraine er i en ret enestående situation blandt de kontraherende parter i Energifællesskabet. Ukraine har udviklet transmissions- og oplagringskapaciteter, som dog skal moderniseres, hvilket giver landet værktøjer til at tackle udfordringen fra en afbrydelse af forsyningerne på en mere differentieret måde end andre kontraherende parter. Ukraine forbruger normalt ca. 50 mia. Nm³/år, hvoraf ca. 20 mia. Nm³ er produceret i Ukraine, og det meste af resten importeret fra Rusland. Imidlertid er gasforsyninger fra Rusland til forbrug i Ukraine standset siden 16. juni 2014.

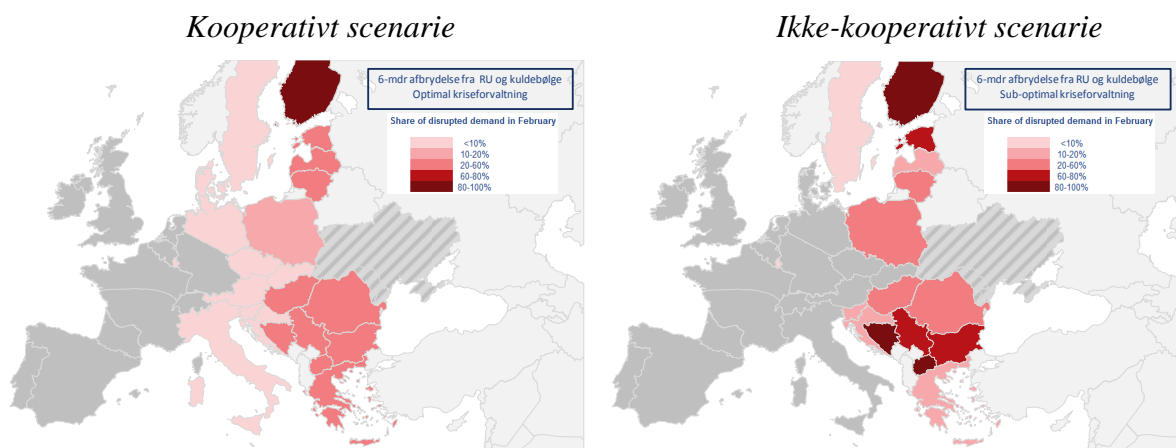
Stresstestens vurdering af Ukraine viser, at den indenlandske produktion og egne lagre kan dække 50-70 % af efterspørgslen, hvis efterspørgselsbegrænsende foranstaltninger anvendes. Import fra EU ville bidrage til delvist at dække manglen på gas i det optimistiske scenarie, som Ukraine har fremlagt¹⁸. Et vigtigt skridt i denne retning var den modsatrettede gasstrøm mellem Slovakiet og Ukraine, som blev sat i drift i begyndelsen af september, og som kan levere op til 27 mio. Nm³ gas om dagen, hvoraf to tredjedele er fast tilsagt.

¹⁷ Begge kort illustrerer virkningerne i februar ved en 6-måneders russisk forsyningsafbrydelse. Eventuelle nationale foranstaltninger vedrørende f.eks. efterspørgselsbegrænsning, obligatorisk brændselsskift osv. tager udgangspunkt i dette forventede underskud. Følgelig kan medlemsstater, som tilsyneladende ikke har andre muligheder ud fra et rent gasnetinfrastruktursynspunkt — som det er tilfældet i Finland — benytte sig af andre specifikke nationale foranstaltninger såsom det omfattende system for obligatorisk brændselsskift, der findes for gasfyrede elproduktions- og opvarmningsenheder.

¹⁸ Et sådant scenarie forudsiger navnlig fuld kapacitet til modsatretning af gasstrømme fra Slovakiet, Ungarn og Polen samt reduktion af forbruget til fjernvarme og industri.

En hypotetisk 2-ugers kuldebølge hen imod udgangen af den 6. måned vil uden tvivl forværre forsyningsikkerhedssituationen. Som det kan ses i figur 3, vil et kooperativt scenarie ifølge ENTSOG-modellen også her føre til, at underskuddet i de hårdest ramte lande falder fra det dramatisk høje niveau, der ville være følgen af et ikke-kooperativt scenarie. I det kooperative scenarie vil andre centrale øst- og vesteuropæiske medlemsstater, f.eks. Østrig, Tjekkiet, (nordlige) Tyskland¹⁹, Italien og Slovakiet imidlertid også blive påvirket som følge af, at gas sendes til lande, hvor underskuddet er større. Sådanne underskud vil ifølge modellen ligge under 10 %. Det er normalt et niveau, hvor prisstyret (naturlig) efterspørgselsbegrænsning ville finde sted, uden at der er behov for yderligere foranstaltninger.

Figur 3 – Kort over sandsynlige forsyningsafbrydelser – før yderligere nationale foranstaltninger – i februar ved udgangen af 6-måneders perioden med afbrydelse af gasforsyningen fra Rusland, for både et kooperativt og et ikke-kooperativt scenarie, med en kuldebølge

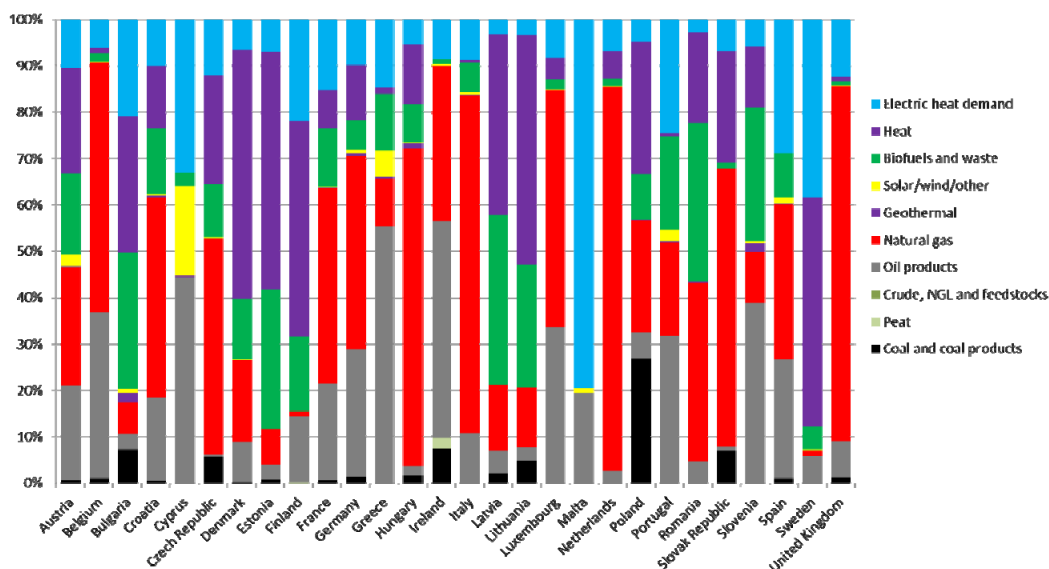
Kilde: ENTSOG

Opvarmningssektorens eksponering ved en gasleveranceafbrydelse

Omkring halvdelen af EU's primære energiforbrug anvendes til rum- og vandopvarmning i bolig- og tertiærsektoren og til procesvarme i industrien. Rum- og vandopvarmning i bygninger er særlig gasintensiv i Ungarn, Italien, Nederlandene og Det Forenede Kongerige som vist i figur 4.

¹⁹ Det såkaldte NetConnect Germany-markedsområde.

Figur 4 — Fordeling pr. medlemsstat af efterspurgt varme til rum- og vandopvarmning i bolig- og servicesektoren, opdelt efter brændselstype og energibærere.

Kilde: Strategos vurdering af EU28-varmemarkedet for år 2010.

Det meste af rum- og vandopvarmningen (88 %) i EU sker med individuelle kedler til eget forbrug, medens andelen af fjernvarme er 12 %. Dette gennemsnit dækker dog over store forskelle, idet fjernvarme i de nordlige, baltiske, central- og østeuropæiske medlemsstater leverer mellem 14 % og 56 % af varmen²⁰ og betjener mellem 10 % og næsten halvdelen af de private forbrugere²¹. Gennemsnitligt fyres 44 % af fjernvarmen med gas med en andel på op til 80 % i de lande, hvor fjernvarme er veletableret, f.eks. i Letland, Litauen, Slovakiet, Bulgarien og Ungarn. Følgelig udgør gasforbruget til fjernvarme og kraftvarmeværker i de baltiske lande og Finland typisk ca. 50 % af det samlede gasforbrug.

Gasfyrede fjernvarmeværker (medmindre de kan skifte brændsel) og kunder i distribuerede opvarmningssystemer betragtes generelt som beskyttede kunder²² og er de sidste, der vil blive berørt af eventuelle forsyningsafbrydelser. Mange medlemsstater har desuden pålagt varmeværkerne, at de skal kunne skifte brændsel, selv om andelen af dem, der kan, varierer meget, fra 100 % i Finland til under 20 % i Rumænien og Bulgarien.

²⁰ I Sverige, Danmark og Slovakiet er andelen på hhv. 56 %, 53 % og 54 %, medens den er 47 % i Finland. I Rumænien, Bulgarien, Slovenien og Østrig ligger andelen på mellem 14 % og 19 %.

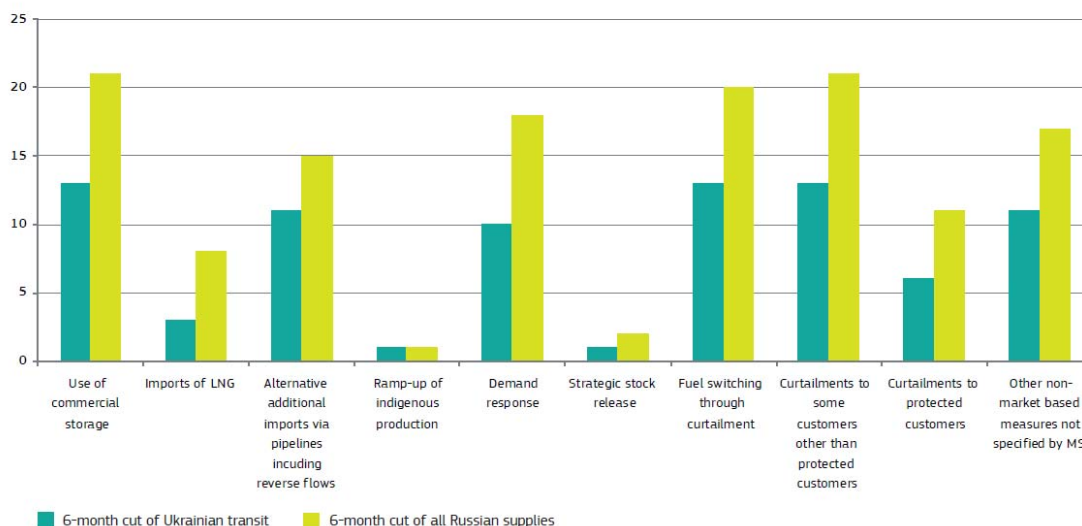
²¹ I Sverige, Danmark, Finland, Letland, Litauen, Polen og Slovakiet opvarmes over 40 % af de indenlandske forbrugeres boliger med fjernvarme. Fjernvarme har en andel på mellem 10 % og 40 % af opvarmningen i Tyskland, Østrig, Ungarn Slovenien, Bulgarien, Kroatien, Rumænien og Tjekkiet.

²² Forordningen om gasforsyningsikkerhed fastlagde en kategori af såkaldte beskyttede kunder, som omfatter husholdninger og, hvis medlemsstaterne beslutter det, vigtige sociale tjenester og SMV inden for en vis grænse og fjernvarmeanlæg, som ikke kan skifte brændsel, og som leverer varme til andre beskyttede kunder.

2.3 Vurdering af de foranstaltninger, der foreslås i de nationale rapporter

Som det fremgår af ENTSOG's scenarier, ville medlemsstaterne blive påvirket meget forskelligt af en eventuel afbrydelse af forsyningen af russisk gas, alt efter deres geografiske placering og gasindkøbsmuligheder. Disse forskellige grader af påvirkning afspejles også i de foranstaltninger, som medlemsstaterne og Energifællesskabets kontraherende parter har anført i deres stresstest-rapporter til Kommissionen. Medens nogle af de mest sårbare lande måske vil skulle ty til radikale foranstaltninger (som f.eks. begrænsninger af leverancer eller frigivelse af strategiske lagre) forholdsvis hurtigt i perioden, lader andre medlemsstater deres gasektor fungere på grundlag af markedsforholdene. Det er vigtigt at bemærke, at en rolig, markedsbaseret forvaltning af forsyningskrisen i de medlemsstater, som påvirkes i mindre grad, generelt vil have gavnlige virkninger for EU som helhed og Energifællesskabet ved udligning af underskud.

Figur 5 — Oversigt over optællingen af forskellige foranstaltninger, der overvejes af medlemsstaterne i deres rapporter under forudsætning af henholdsvis en 6-måneders afbrydelse af den ukrainske transit og af alle russiske forsyninger.

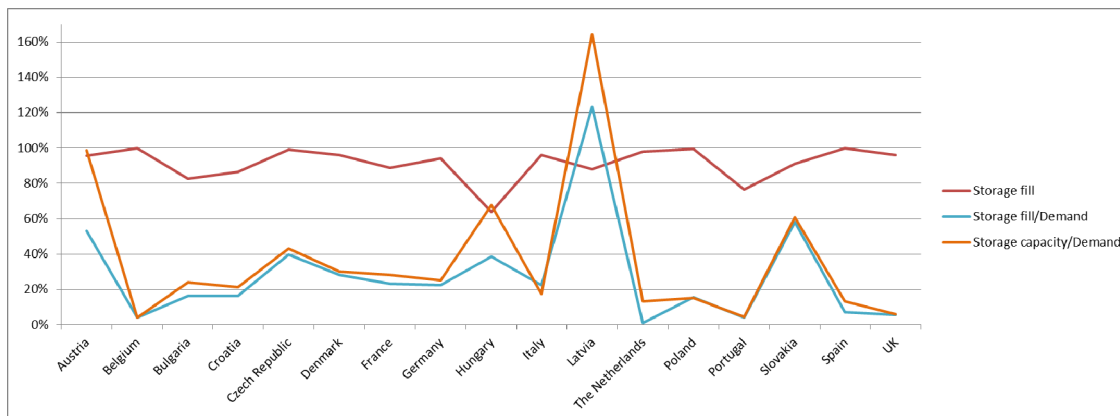
Kilde: Nationale stresstest-rapporter.

2.3.1 Gaslagre

Hvor de forefindes, er gaslagre et vigtigt redskab til at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel i alle medlemsstater og hos Energifællesskabets kontraherende parter²³. Siden starten af oktober har lagrene i EU været godt fulde (ca. 90 %). Kun i to medlemsstater (Ungarn og Portugal) var gaslagrene under 80 % fyldte, men Ungarn har på grund af sin store lagerkapacitet allerede et gaslager, der i forhold til efterspørgslen ligger over gennemsnittet.

²³ Det skal bemærkes, at gaslagre generelt er blevet betragtet i en national sammenhæng.

Figur 6 – Lagerniveau (i %) pr. medlemsstat, lagerniveau i forhold til den nationale efterspørgsel (i %) og lagerkapacitet i forhold til den nationale efterspørgsel (i %), oktober 2014²⁴.

Kilde: GSE IGSA's gennemsigtighedsplatform og Eurogas; Kommissionens analyse.

Ifølge tallene i landenes rapporter og i ENTSOG-analysen vil en langvarig krise eller ganske enkelt en kold vinter hurtigt kunne tømme lagrene og betyde, at det vil være nødvendigt at træffe andre forsyningssikkerhedsforanstaltninger for at kunne garantere kundernes forsyning.

I forbindelse med vurderingen af landenes forskellige planer for brugen af gaslagre er der en række vigtige ting at bemærke. For det første er der begrænset eller slet ingen mulighed for fysisk at øge lagerkapaciteten på kort sigt. Hvis landene for det andet er afhængige af at skulle øge udtræksmængden på kort sigt, vil de – medmindre der efterfølgende træffes foranstaltninger til at forhindre, at lagrene tømmes for hurtigt – på et senere tidspunkt mærke konsekvenserne heraf, hvis forsyningsafbrydelsen bliver langvarig, bl.a. falder udtræksmængden ved lave lagerniveauer markant.

At fylde lagrene til niveauer, der er højere end normalt, og sørge for, at der med hensyn til udtrækshastigheden tages højde for, at vinteren risikerer at blive langvarig, kan vise sig at blive vigtige forberedende foranstaltninger i de medlemsstater, der er mest udsatte i tilfælde af en krise. Gaslagre kan anvendes til at sikre forsyningerne på mere eller mindre markedsbaserede måder. Flere medlemsstater har truffet forebyggende foranstaltninger for at garantere forsyningssikkerheden i form af forsyningsrelaterede lagringsforpligtelser (f.eks. Bulgarien, Danmark, Frankrig, Italien, Polen, Portugal, Slovakiet og Spanien) og strategiske lagre (f.eks. Ungarn). Visse nationale planer, bl.a. Ungarns planer, indeholder desuden foranstaltninger, der gør det mere attraktivt at fylde lagrene som følge af en sænkning af transmissionstarifferne, der kan udgøre en væsentlig del af lagringsomkostningerne. Der bør lægges særlig vægt på at sikre, at den helt legitime foranstaltning at lette opfyldningen af lagrene – ofte ved hjælp af importeret gas – ikke (eksplicit) skader de grænseoverskridende transaktioner, der vedrører levering af gas til udlandet.

²⁴ På nuværende tidspunkt er det stort set kun Gazprom Export og rumænske lagersystemoperatører, der ikke indberetter lagerniveauer til Gas Storage Europe AGSI's gennemsigtighedsplatform.

2.3.2 Kompensation for gasunderskud ved hjælp af øget egenproduktion eller opkøb af gas fra anden kilde

En åbenlys måde at kompensere for et gasunderskud fra én kilde på er ved at importere fra en anden kilde eller øge egenproduktionen.

Generelt er der ingen eller ringe mulighed for at øge gasproduktionen i EU med henblik på at opnå en markant virkning på kort sigt, især på grund af systemernes tekniske begrænsninger.

Med hensyn til import er muligheden for yderligere leverancer fra Nordafrika via gasrørledninger i øjeblikket begrænset, og den norske produktion er tæt på kapacitetsgrænsen. Flydende naturgas (LNG) er uden tvivl den importkilde, der har størst potentiale, eftersom LNG-terminaler i EU har tilstrækkelig kapacitet til at modtage nye LNG-leverancer²⁵. Ud fra et råvareperspektiv er det globale spotmarked for LNG stort nok til at kunne levere yderligere mængder, og det er søfartssektoren også. Desuden har de seneste fald i priserne på asiatisk LNG gjort LNG til et økonomisk mere fordelagtigt alternativ for EU. Eftersom priserne på LNG i tider med afbrydelser og knaphed vil stige, kan det imidlertid være dyrt at købe spotleverancer²⁶. Desuden kan det tage mindst en uge for leverancen at ankomme til kriseområdet.

2.3.3 Påvirkning af efterspørgselssiden

Hvis behovet for gas mindskes, vil konsekvenserne af en afbrydelse blive mindre. Generelt set har landene – især i de mest berørte regioner – i deres rapporter ikke vurderet virkningerne af en eventuel reducere af efterspørgslen (fra erhvervs kunder eller eventuelt fra gasfyrede elværker) som følge af prisstigninger i forbindelse med en forsyningsafbrydelse. Kunder, der er meget prisfølsomme – anslået til omkring 10 % – vil sandsynligvis forlade markedet først og lukke deres produktionsenheder ned af økonomiske årsager eller skifte til andre brændselstyper (biomasse eller olie), såfremt det kan betale sig. Kun i ganske få nationale stresstestrapporater er virkningerne af markedsbaserede, incitamentstyrede foranstaltninger over for efterspørgselssiden blevet undersøgt, og der er ingen erfaring med gennemførelse i praksis i de mest berørte lande.

Det ultimative efterspørgselsredskab, som myndighederne har til rådighed – og som de alle er parate til at benytte, bl.a. i lyset af bestemmelserne i forordningen om gasforsynings sikkerhed – er planer for forsyningsbegrænsninger over for en bestemt rækkefølge af brugergrupper. I henhold til planerne rammes normalt først de mest fleksible erhvervsbrugere og til sidst de beskyttede forbrugere, primært husholdninger. Med hensyn til indførelse af

²⁵ Samlet set ligger EU's genforgasningskapacitet på ca. 200 mia. Nm³ om året, men langt størstedelen af kapaciteten befinder sig ved middelhavs- og atlantehavskysten. På grund af sammenkoblingsbegrænsninger er mange individuelle LNG-terminaler derfor ikke i stand til at levere til alle regioner, der er ramt af afbrydelser.

²⁶ IEA anslår, at priserne kan stige med op til 100 %.

forsyningsbegrænsninger over for efterspørgselssiden bemærker Kommissionen, at mange af planerne ikke opgør eller anfører de nøjagtige følger af forudsatte begrænsninger for de enkelte kundegrupper, hvilket medfører en vis uklarhed hvad angår det præcise omfang af de potentielle konsekvenser af en afbrydelse for forskellige kundegrupper²⁷.

2.3.4 *Anvendelse af andre brændselstyper*

Fjernvarmeværkerne i mange af de berørte medlemsstater kører overvejende på gas. Andelen af gasfyrede kraftværker lå desuden på 25 % eller derover i 2012 i Kroatien, Grækenland, Ungarn, Letland og Litauen²⁸. En stigning i gaspriserne kan føre til, at værkerne i en vis udstrækning midlertidigt anvender andre brændselstyper som følge af økonomiske overvejelser i en krisesituation. De nationale planer i alle de lande, der ventes at blive ramt af forsyningsafbrydelser, indeholder desuden en mulighed for at påtvinge anvendelsen af andre brændselstyper. I tilfælde heraf pålægges brugere, der har mulighed for at anvende to typer brændsel, generelt at skifte. Medlemsstaterne har oplyst, at der er pligt til at lagre andre brændselstyper på stedet (såsom biomasse eller olie) til et vist – relativt lille – antal dage²⁹. Generelt forventede medlemsstaterne ikke nogen alvorlige logistiske eller forsyningsrelaterede problemer i forbindelse med tilrettelæggelsen af brændselsskift i disse perioder. Konsekvenserne af lange perioder med afbrydelser og tilsvarende lange perioder, hvor der anvendes andre brændselstyper, er dog ikke blevet undersøgt. Om nødvendigt kan strategiske olielagre anvendes til at holde gang i kraftværker og centralvarmeanlæg i overensstemmelse med lovgivningen³⁰.

Kommissionen bemærker, at der i visse lande i Energifællesskabet kan opstå vanskeligheder på grund af mangel på olie- og kullagre til opvarmning. I eksempelvis Serbien eller Bosnien-Hercegovina vil olielagrene hurtigt blive opbrugt, på trods af at en tredjedel af fjernvarmeværkerne kan skifte fra gas til olie. Det samme er tilfældet i Moldova, hvor et skift fra gas- til kulfyret elproduktion givet vis ikke vil være muligt i fuld udstrækning, hvis kullagrene ikke fyldes i tide.

I flere landes rapporter nævnes muligheden for at skifte fra gasforbrug, især til opvarmningsformål, til elforbrug, bl.a. ved at anvende vedvarende energikilder (lokalt dyrket bæredygtig biomasse, varmepumper osv.) og ved at udnytte fjernvarmeværkernes muligheder

²⁷ Det er værd at nævne en specifik plan udarbejdet af Ukraine, i henhold til hvilken der med henblik på at reducere den indenlandske efterspørgsel indføres en ny lov, der indeholder krav om reducere forbruget med 20-30 %, primært ved at mindske efterspørgslen fra fjernvarmeproducenter, husholdninger og den kemiske industri og ved at indføre foranstaltninger i den offentlige sektor. Selv om sådanne nedskæringer kan gennemføres i praksis, er det vanskeligt at forudsige, hvordan de vil påvirke forbrugerne.

²⁸ Anvendelsen af gas til elproduktion er faldet i løbet de seneste år, men det skyldes lave eller negative fortjenstmargener sammenlignet med navnlig kulbaseret elproduktion.

²⁹ Lagringspligten er typisk 5-15 dage. Finland er en markant undtagelse med en brændselslagringspligt på op til fem måneder.

³⁰ Direktiv 2009/119/EF af 14. september 2009 om forpligtelse for medlemsstaterne til at holde minimumslagre af råolie og/eller olieprodukter.

for varmelagring. Elektricitet kan i væsentlig udstrækning være en effektiv måde at afbøde gasknapheder på, men man skal være meget opmærksom på eksempelvis gasfyrede elkraftværkers rolle i forbindelse med systemreserver og -balancering og nettets begrænsninger med hensyn til at klare en ekstraordinært høj efterspørgsel over en længere periode³¹. Drøftelserne mellem de baltiske stater og Finland og også mellem andre lande såsom Grækenland og Bulgarien peger i retning af samarbejde og visse fælles overvejelser om samspillet mellem de to sektorer. Overordnet set giver landenes rapporter og den vurdering, som det europæiske net af elektricitetstransmissionssystemoperatører (ENTSO for elektricitet) har foretaget på grundlag af de bedste tilgængelige data, imidlertid ikke det nødvendige fulde overblik over en gasafbrydelses afsmittende virkninger på elsektoren.

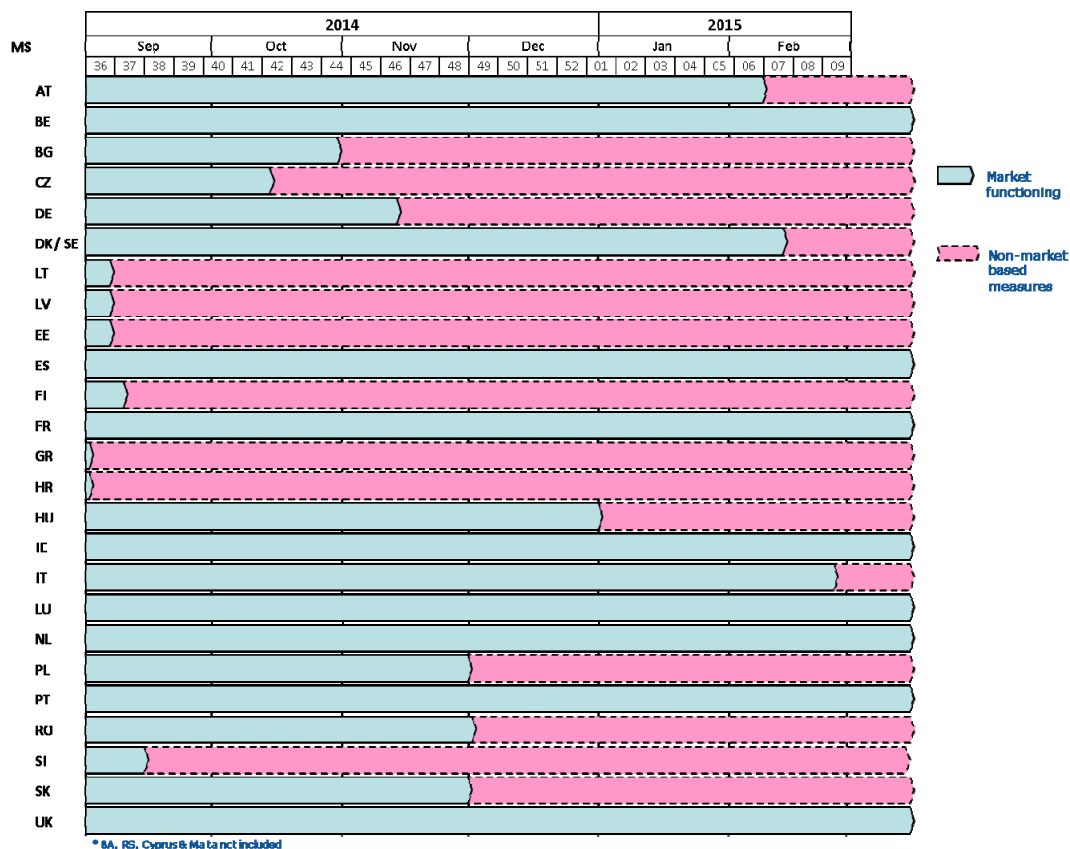
2.3.5 Planlægning af ikkemarkedsbaserede foranstaltninger

Figur 7 nedenfor afspejler en analyse foretaget af Kommissionen af og viser, hvornår der i givet fald vil blive indført ikkemarkedsbaserede foranstaltninger i en periode på seks fulde måneder uden forsyninger fra Rusland. Nogle af forskellene – ud over de forskellige eksponeringsniveauer – skyldes sandsynligvis også politiske beslutninger i medlemsstaterne med hensyn til, hvordan en forsyningskrise skal løses. Nogle lande såsom Tjekkiet og Tyskland, der ifølge ENTSOG's beregninger i "samarbejdsscenariet" ventes at blive berørt i mindre grad og kun i forbindelse med en kuldebølge, taler om at indføre ikkemarkedsbaserede foranstaltninger forebyggende på et meget tidligt tidspunkt for at sikre forsyningen til beskyttede kunder. Andre forskelle er eksempelvis Grækenlands og Kroatiens tidlige anvendelse af ikkemarkedsbaserede foranstaltninger sammenlignet med en klar vægt på markedsbaserede foranstaltninger så længe som muligt for eksempel i Bulgarien, Ungarn og Rumænien. Sammenholder man disse nationale analyser med ENTSOG-kortene over områderne og eksponeringsniveauerne i tilfælde af en forsyningskrise, kan man se, at indførelsen af ikkemarkedsbaserede foranstaltninger i samarbejdsscenariet kan blive væsentligt forsinket. Det indikerer, at der er plads til forbedring af den overordnede situation på grundlag af et tættere samarbejde.

³¹ I visse stater i Balkanregionen er det eksempelvis uklart, i hvilket omfang et omfattende skift til elektricitet sammenholdt med følgerne af oversvømmelserne i foråret 2014 og faldet i gasforsyningen til varmekraftværker vil forårsage alvorlige elforsyningsunderskud. Disse problematikker er ikke blevet grundigt undersøgt i landenes rapporter.

Figur 7 – Diagram over, hvornår der indføres nationale foranstaltninger

Scenario 6 month without Russian gas

Kilde: Landenes rapporter og Kommissionens analyse.

3. KONKLUSIONER

3.1 Vurdering af medlemsstaternes foranstaltninger

En længerevarende afbrydelse af forsyningerne fra den ukrainske transmissionsrute og mere generelt af alle russiske gasforsyninger til EU vil få store konsekvenser i EU, hvor de østlige EU-medlemsstater og landene i Energifællesskabet vil blive hårdest ramt.

Landenes rapporter afslører navnlig to svagheder i EU's forsyningssikkerhed på kort sigt. For det første er flere af de infrastrukturprojekter, som blev iværksat med det klare formål at øge forsyningssikkerheden efter forsyningskrisen i 2009 endnu ikke (fuldt ud) taget i brug³², hvilket skyldes forskellige problemer, der spænder fra manglende politisk opbakning til utilfredsstillende projektstyring og manglende grænseoverskridende samarbejde. For det andet

³² Der er navnlig tale om sammenkoblingerne mellem Grækenland og Bulgarien, Rumænien og Bulgarien, Bulgarien og Serbien, Moldova og Rumænien og Ungarn og Slovakiet samt det rumænske projekt vedrørende modsatrettede gasstrømme. Visse sammenkoblinger er desuden endnu ikke fysisk i stand til at pumpe gas i begge retninger, hvilket begrænser systemets generelle fleksibilitet.

har mange af de nationale forsyningssikkerhedsstrategier enten en unilateral karakter, er utilstrækkeligt koordinerede og/eller er ikke i tilstrækkelig grad møntet på et samarbejde. Det fører overordnet set til et ikkeoptimalt effektivitetsniveau med hensyn til håndteringen af gasforsyningssikkerheden i Unionen som uddybet nedenfor.

ENTSOG-analysen viser, at et samarbejde, der bygger på en optimeret udnyttelse af infrastrukturen og en forholdsmæssig byrdedeling, sikrer forsyningen til beskyttede kunder i medlemsstaterne og Energifællesskabets kontraherende parter samt en betydelig eksport til Ukraine³³. Ud over optimeringen af de indenlandske og grænseoverskridende gasstrømme vil medlemsstaterne i de baltiske lande, Finland og i Central- og Sydøsteuropa samt Energipartnerskabets kontraherende parter dog være nødt til at anvende en bred vifte af yderligere foranstaltninger for at sikre, at antallet af ikkebeskyttede kunder, der ikke får leveret gas eller mangler gas, holdes på et minimum. Eftersom der allerede er taget højde for leverancer af yderligere gas fra eventuel national produktion, fra eksterne kilder eller lagre i ENTSOG-modellen, er den mest sandsynlige næste foranstaltning – ud over andre typer foranstaltninger på efterspørgselssiden – prisstyret eller obligatorisk anvendelse af andre brændselstyper. Et godt eksempel er Finland, som ved første øjekast ligner den mest udsatte medlemsstat, da den i det modellerede afbrydelsesscenarie (afbrydelse af forsyningerne fra Rusland i seks måneder) ikke vil få leveret eller vil mangle op til 100 % af sine gasforsyninger. Imidlertid er andelen af beskyttede kunder, der får leveret gas, for det første minimal. For det andet vil landet på grund af sin mekanisme med obligatorisk anvendelse af andre brændselstyper og krav om store lagre af alternative brændselstyper – og takket være en effektiv logistik – efter al sandsynlighed være i stand til at erstatte alle gasforsyninger uden at skulle begrænse efterspørgslen. De mest berørte baltiske og central- og sydøsteuropæiske medlemsstater samt kontraherende parter i Energifællesskabet³⁴ vil dog med stor sandsynlighed skulle indføre begrænsninger over for ikkebeskyttede forbrugere, især hen mod slutningen af den modellerede periode.

I alle nationale rapporter beskrives foranstaltninger, der skal afhjælpe en eventuel afbrydelse af forsyningerne. Rækkefølgen af disse foranstaltninger er vigtig, og det er afgørende, at markedet fungerer så længe som muligt. Hvis markedet fungerer, vil prissignaler tiltrække nye gasleverancer – primært LNG – til EU og inden for EU til de lande, hvor knapheden er størst, såfremt den nødvendige infrastruktur eksisterer. Prissignaler vil fremme den kommercielle udnyttelse af lagre som et værktøj til at sikre balancen mellem udbud og efterspørgsel og give incitamenter til at reducere efterspørgslen og anvende andre brændstoftyper på grund af økonomiske overvejelser. Medlemsstaterne bør ikke forhindre

³³ Forsyningsknapheden vil efter al sandsynlighed ikke være alvorlig nok til at ramme beskyttede kunder. I ikkesamarbejdssceneriet er beskyttede kunder i særlig stor fare i Bosnien-Hercegovina og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, og omfanget af forsyningsbegrænsninger over for ikkebeskyttede kunder vil sandsynligvis også være markant højere i andre berørte lande.

³⁴ Estland, Litauen, Letland, Polen, Ungarn, Rumænien, Bulgarien, Grækenland, Bosnien-Hercegovina, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien og Serbien.

gasstrømme på tværs af grænserne. En prisstigning er ikke en forsyningskrise og er ikke et belæg for at gribe ind på markedet under påskud af at ville beskytte forsynings sikkerheden.

Det fritager dog ikke udsatte medlemsstater fra forpligtelsen til at udforme de foranstaltninger, som de vil træffe som led i deres beredskab og løsning af en nødsituation, og til at opstille disse foranstaltninger i en hensigtsmæssig rækkefølge. Udsatte lande bør desuden i første omgang og i fuld udstrækning udnytte de markedsbaserede foranstaltninger, men hvis de ikke længere er tilstrækkelige, kan det i tilfælde af en nødsituation blive nødvendigt at træffe ikkemarkedsbaserede foranstaltninger. Hvis det er nødvendigt at træffe ikkemarkedsbaserede foranstaltninger, er det meget vigtigt, at de mindst fordrejende og mest rimelige foranstaltninger anvendes før de mere indgribende foranstaltninger, og at det sker under behørig hensyntagen til konsekvenserne heraf for andre lande.

3.2 Behov for øget samarbejde og koordinering

Som nævnt fokuseres der i landerapporterne generelt mere på *nationale strategier* end på den regionale dimension, når landene udformer deres strategier for forsynings sikkerhed. Mange medlemsstater har i deres landerapport således taget udgangspunkt i en formodning om manglende leveringssikkerhed fra bestemte nabolande, hvilket igen har skabt en formodning blandt dem om manglende eksport, hvilket vil svække forsynings sikkerheden på et bredere regionalt niveau og på EU-niveau. Samarbejde er derfor vigtigt: lagret i Inčukalns er f.eks. så vigtig for den baltiske region, at hvis regionen ikke kan blive forsynet herfra, vil Estland inden fem dage løbe tør for gas og ikke være i stand til at levere til sine beskyttede kunder.

Den manglende koordinering viser sig i en række forskelle i de foranstaltninger, som forskellige medlemsstater, der ofte er nabolande, har planlagt. Blandt forskellene kan nævnes, at det i flere planer anføres, at de samme eksterne leverandører vil øge deres kapacitet, eller forskellige formodninger om, at gassen vil strømme på tværs af fælles sammenkoblingslinjer. Det er et tydeligt varsel om, at disse planer er ineffektive, navnlig i en krisesituation med en spændt markedssituation, og kan give en falsk følelse af tryghed. Der havde tydeligvis fundet en vis koordinering sted inden stresstesten, og den var blevet yderligere øget efter nye drøftelser, men den sammenlignende analyse af rapportererne viser, at der stadig er plads til og behov for en tættere koordinering på tværs af grænserne for - som en grundlæggende målsætning - at skabe realistiske forventninger, hvad angår de forventede gasforsyninger gennem sammenkoblingspunkterne.

I lyset af ovenstående er det indlysende, at samarbejdet på tværs af grænserne skal omfatte mere end kontrol på tværs af grænserne af, at der er overensstemmelse mellem de nationale foranstaltninger. Det skal udvides til også at omfatte *indkredsning af synergier på tværs af grænserne* og enighed om, hvordan der kan gennemføres solidaritetsforanstaltninger. Dette vil grundlæggende føre til effektivitetsgevinster, ikke kun økonomisk, men også hvad angår gasforsynings sikkerheden på meget kort sigt.

Der findes eksempler på denne form for samarbejde mellem medlemsstater, og Kommissionen hilser disse tiltag velkommen som et første effektivt skridt hen imod en forbedring af forsyningssikkerheden på regionalt plan. Et eksempel herpå er den planlagte aftale mellem Estland og Litauen, på grundlag af hvilken de beskyttede kunder i begge lande vil blive forsynet forud for ikke-beskyttede kunder i begge lande. Et andet eksempel er den statslige aftale mellem Ungarn og Kroatien om forsyningssikkerhed, som, selv om den endnu mangler at blive gennemført, udgør en konstruktiv måde at samarbejde på. Derudover kan samarbejdet også vise sig i den fælles brug af infrastrukturer, f.eks. gaslagre, eller i en øget elproduktion i visse medlemsstater, således at andre medlemsstater får mulighed for at anvende den gas, der således frigives, til at forsyne beskyttede kunder. Et interessant eksempel i den henseende er det samarbejde mellem Grækenland og Bulgarien, der er under udvikling, og som omfatter udveksling af gas og el for at stabilisere begge systemer i tilfælde af alvorlig knaphed.

En strategi om øget samarbejde kræver, at der indgås aftaler mellem de berørte parter om de organisatoriske, handelsmæssige og retlige vilkår og betingelser for samarbejdet i tilfælde af krise. For at skabe tillid er der behov for, at der på forhånd opnås enighed om klare regler på europæisk eller regionalt plan. Det er muligt, at der ikke fuldt ud kan opnås et øget samarbejde på tværs af grænserne inden for alle aspekter inden den kommende vinter. I lyset af den på nuværende tidspunkt forøgede risiko vil det dog være hensigtsmæssigt, at nabomedlemsstater og nabolande straks indleder denne proces eller styrker igangværende initiativer for at nå frem til en forståelse, hvad angår de mest grundlæggende oplysninger og individuelle og fælles foranstaltninger i tilfælde af en krisesituation. Europa-Kommissionen kan være med til at fremme sådanne ordninger, herunder foranstaltninger, der om nødvendigt kan gennemføres næste vinter, og indgåelsen af en aftale inden for relativ kort tid.

Det er nødvendigt at indlede disse former for samarbejde for at afhjælpe gasmangel i en medlemsstat ved at sikre og muliggøre leverancer på tværs af grænserne, selv hvis sådanne leverancer også vil kræve visse ofre i det land, der hjælper. For at kunne anvende dette princip er det nødvendigt, at transmissionssystemoperatørernes koordinerende rolle og ansvar for forsyningssikkerheden fuldt ud udnyttes med støtte fra de nationale tilsynsmyndigheder på energiområdet, således at de kan levere til nabolandet, selv om de måske ikke har sikret, at systemet fungerer fuldt ud inden for deres eget ansvarsområde. Det kan også udgøre en mulighed for at forbedre forsyningssikkerheden på lang sigt gennem regionale partnerskaber.

Kommissionen fremhæver i den forbindelse medlemsstaternes særlige rolle i de områder, som gassen strømmer igennem på vej mod markeder længere væk. Hvad angår forsyningerne til Central- og Sydøsteuropa, råder Tyskland, Tjekkiet, Østrig, Slovakiet, Ungarn og Slovenien alle over særlig vigtig infrastruktur, som det allerede er nødvendigt at anvende optimalt som grundlag for et velfungerende indre marked. Derudover skal det i en særlig situation med manglende forsyningssikkerhed sikres, at disse lande fortsat tillader, at gassen strømmer til markeder, hvor der er en betydelig mangel.

Denne type samarbejde kan selvfølgelig ikke kan være ensidig. Det skal også være muligt ved hjælp heraf at sikre en hensigtsmæssig fordeling af omkostningerne ved de foranstaltninger, der er nødvendige for at klare krisen på kort, men også mellemlang og lang sigt. Idéen om, at forbrugerne i det land, der bærer omkostningerne for forsyningssikkerhedsforanstaltninger, også bør nyde godt af højere beskyttelsesniveauer, har ofte udgjort en hindring for udviklingen af samarbejdsordninger. Solidaritetsforanstaltninger er ikke tilskud eller gaver, men operationelle foranstaltninger i en nødsituation, som de, der nyder godt heraf, i sidste ende skal bidrage til. Solidaritet, der skaber snyltere, er ikke solidaritet. Det vil under alle omstændigheder være u hensigtsmæssigt udelukkende at se på solidaritet ud fra et kortsigtet økonomisk perspektiv.

Et øget samarbejde vil ikke kun give de medlemsstater, der er mest udsat for at komme i en nødsituation den kommende vinter, en række håndgribelige fordele på kort sigt. Det er i alles fælles interesse, at man ikke straks træffer de mest vidtrækkende og radikale foranstaltninger - såsom styring af efterspørgslen, handelsmæssige restriktioner eller frigivelse af strategiske lagre - men udskyder dem og reducerer dem til et minimum, da sådanne foranstaltninger kan underminere det indre energimarked langvarigt. Dette kan til gengæld påvirke investorernes tillid negativt (f.eks. til kommercielle gaslagre) og gøre EU's marked for eksterne forsyninger fra eksisterende og nye kilder mindre attraktivt. Tiltag baseret på isolation og mistænkeliggørelse er i strid med den solidaritet, der er behov for for at skabe en reel energiunion. Det vil imidlertid kræve, at de meste udsatte medlemsstater gør deres yderste for at undgå en nødsituation ved at træffe de foranstaltninger, der behandles nærmere i kapitel 4.

4. HENSTILLINGER

Overordnet set er formålet med EU's energipolitik at komplettere det indre energimarked, øge energieffektiviteten, mindske drivhusgasemissionerne, diversificere de eksterne forsyningskilder og udnytte de indenlandske kilder. Dette vil alt sammen forbedre forsyningssikkerheden i EU. I denne rapport fokuseres der dog på de specifikke henstillinger, der vil sikre, at EU er bedre forberedt på og i stand til at imødegå en konkret risiko for forsyningsafbrydelser fra øst den kommende vinter.

4.1 Hastende henstillinger med henblik på den kommende vinter

Kommissionen har opdelt de kortsigtede henstillinger under tre emner, nemlig i) at få markedet til at fungere, ii) tydeligt at definere, hvornår markedet ophører med at fungere, og hvornår der er behov for nødforanstaltninger og iii) at koordinere og samarbejde om både beredskabsplaner og mulige indgreb.

i) At få markedet til at fungere på kort sigt

1. Maksimere kapaciteten på sammenkoblingslinjerne og fjerne eller forhindre begrænsninger i handlen på tværs af grænserne

Kapaciteten på sammenkoblingslinjerne skal maksimeres, og det skal sikres, at denne maksimale kapacitet er til rådighed for markedet, f.eks. ved straks at anvende effektive procedurer for håndtering af kapacitetsbegrænsninger³⁵ og kapacitetstildelingsmekanismer³⁶. Navnlig eksportbegrænsninger kan have en skadelig virkning i tilfælde af en gaskrise. Som ENTSOG's analyse viser, kan eksportbegrænsninger i høj grad forværre virkningerne af en gaskrise i de mest berørte medlemsstater og øge antallet af lande, der risikerer alvorlige forsyningsafbrydelser. Kommissionen minder i den forbindelse om artikel 11, stk. 5, i forordningen om gasforsyningsikkerhed, hvori følgende fastsættes: "*der [skal] ikke træffes foranstaltninger, der uberettiget indskrænker gasstrømmen på det indre marked*", eller "*der kan bringe en anden medlemsstats gasforsyningsituation i alvorlig fare*".

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til hurtigt at gennemføre bestemmelserne om tredjeparts adgang til infrastrukturer (herunder gaslagre), selv i de tilfælde, hvor der er indrømmet undtagelser fra den tredje energipakke som f.eks. i Letland og Estland.

2. Optimere anvendelsen af gaslagrene

I de senere år er der blevet større åbenhed omkring gaslagringsniveauet, og GSE-plattformen (Gas Storage Europe) udgør et prisværdigt initiativ, der sikrer ajourførte oplysninger om næsten alle lagre i EU. Rumænien (Romgaz) skal gøre en sidste indsats for at offentliggøre oplysninger om landets gaslagringsniveau³⁷, herunder på GSE-plattformen.

De nationale tilsynsmyndigheder råder over redskaber, der kan skabe økonomiske incitament for markedsaktørerne - f.eks. ved at sænke transmissionstarifferne for at injicere gas i lagret - til at øge injektionerne. Det har på det seneste fungeret effektivt i Ungarn, hvilket har ført til en solid vækst i lagringsniveauet de seneste uger, selv om lagringsniveauet i Ungarn fortsat ligger noget under gennemsnittet i EU³⁸.

Mønstrene for udtrækning af gas fra lagre styres af økonomi og ikke nødvendigvis af en strategi for forsyningsikkerhed, navnlig hvis forsyningsforpligtelserne ikke håndhæves ordentligt. Der kan gives økonomiske incitament for at undgå, at markedsaktørerne ikke for hurtigt udnytter gaslagrene, når der også kan anvendes andre gaskilder såsom LNG. Sådanne initiativer, som allerede anvendes af de danske transmissionssystemoperatører, kan også have

³⁵ I medfør af Kommissionens afgørelse 2012/490/EU om ændring af bilag I til forordning (EU) nr. 715/2009.

³⁶ I medfør af Kommissionens forordning (EU) nr. 984/2013. Forordningen skal være gennemført inden 1.11.2015, men det vil være nyttigt at gennemføre den tidligere.

³⁷ Jf. artikel 19, stk. 4, i forordning (EF) nr. 715/2009 om betingelserne for adgang til naturgas transmissionsnet.

³⁸ Samtidig har den supplerende injektion i lagret som følge af øget import af russisk gas via Ukraine medført, at eksporten til Ukraine er suspenderet, hvilket er en beklagelig følge.

form af *betaling til ejerne af lagret gas for at få dem til at beholde deres gas i lagret* i stedet for at udtrække den, hvilket betyder, at det i sidste ende er samfundet, der betaler.

Som en sidste udvej og under behørigt begrundede omstændigheder kan det overvejes, når sådanne økonomiske incitamenter fortsat ikke virker, at indføre afskrækkende høje udtrækningstariffer eller endog ligefrem udtrækningslofter/-begrænsninger inden for forskellige tidsrammer i løbet af vinteren. Det skal sikre en mere forsigtig tømning af lagrene, navnlig i perioder med mindre spændte markeder i EU. Det skal dog understreges, at sådanne tariffer eller lofter skal stå i et rimeligt forhold til forsyningssikkerhedsrisiciene og ikke forværre forsyningssikkerhedssituationen i nabolandene.

3. Sikre, at infrastrukturprojekter gennemføres rettidigt

Kommissionen er tilfreds med den kommende ibrugtagning af LNG-terminalen i Klaipeda i Litauen. En sådan infrastruktur, der muliggør forsyningsdiversifikation, er af afgørende betydning for både at diversificere forsyningen og sikre et mere fleksibelt gasnet. Det skal derfor sikres, at ibrugtagningen af projekter, der er planlagt afsluttet i de kommende måneder, sker uden forsinkelser. Hvad angår navnlig den kommende vinter, er der bl.a. tale om den slovakisk-ungarske sammenkoblingslinje (1. januar 2015) og LNG-terminalen i Świnoujście i Polen (1. februar 2015). Hvis der sker forsinkelser, skal medlemsstaterne informere Kommissionen i god tid i forvejen og præcisere årsagerne hertil, for derved sammen med den at finde frem til mulige øjeblikkelige foranstaltninger, der gør det muligt at undgå forsinkelsen eller i det mindste reducere den.

ii) Tydeligt at definere, hvornår markedet ophører med at fungere, og hvornår der er behov for nødforanstaltninger

4. Gennemføre den forpligtelse, hvad angår standarden for forsyning, der er fastsat i forordningen om gasforsyningssikkerhed

Det vil være hensigtsmæssigt at opfordre gasleverandører til på ansvarlig vis at forberede sig på de forskellige forsyningssituationer, der måtte opstå næste vinter. At garantere forsyningssikkerheden drejer sig om at forberede sig godt på en mulig forsyningsafbrydelse - det er de offentlige myndigheders og industriens fælles ansvar. Forordningen om gasforsyningssikkerhed indeholder en standard for forsyning, der skal overholdes, gennemføres og anvendes i praksis. Europa-Kommissionen vil fremme den fuldstændige gennemførelse af alle bestemmelser i denne forordning. Det er dog de nationale kompetente myndigheder, der skal håndhæve forpligtelsen, hvad angår standarden for forsyning, og kontrollere, om leverandørerne har sikret sig tilstrækkelige forsyninger og fleksibilitetsmuligheder til at kunne forsyne deres kunder den kommende vinter under forskellige scenarier.

Hvis det ikke er tilfældet, opfordres de nationale kompetente myndigheder til at henstille eller kræve, afhængigt af de redskaber, de har til rådighed i medfør af national ret, at der

tilvejebringes supplerende gas eller fleksibilitetsmuligheder på kommerciel basis. Som påpeget ovenfor er muligheden for at få supplerende gas via rørledninger til EU begrænset, og nogle medlemsstater har begrænset adgang til andre kilder til gas via rørledninger. LNG udgør derfor et vigtigt alternativ for at øge forsyningerne i tilfælde af alvorlig knaphed. Ud fra en række kommercielle og operationelle betragtninger kan det imidlertid blive både dyrt og tidskrævende at sikre leverancer af LNG købt på spotmarkedet. Ved at øge mængden af lagret gas eller indgå en eller anden form for "LNG-forsikring", f.eks. i form af købsoptioner på LNG, kan såvel pris- som driftsrisikoen i høj grad reduceres.

Det kan også overvejes, hvordan markedsaktørerne kan købe LNG i perioder med alvorlige forsyningsafbrydelser på en måde, som - under overholdelse af markedsprincippet - ikke i væsentlig grad forværrer den økonomiske situation i et givet land yderligere. Derudover kan det overvejes at indgå sådanne afgrænsede specifikke samarbejdsaftaler med andre store LNG-importører såsom Japan.

5. Træffe foranstaltninger i lande, der har en forhøjet standard for forsyning, for midlertidigt at reducere den i tilfælde af en nødsituation på regionalt niveau eller EU-niveau

I medfør af forordningen om gasforsyningssikkerhed har medlemsstaterne pligt til at sikre forsyningen af beskyttede kunder under en række svære forhold. Medlemsstaterne har dog også pligt til at fastsætte, hvordan det er muligt på solidarisk grundlag midlertidigt at reducere eventuelle forhøjede standarder for forsyning eller yderligere forpligtelser for naturgasvirksomheder ud over disse svære forhold i tilfælde af en nødsituation på EU-niveau eller regionalt niveau. Alle sådanne midlertidige reduktioner kan frigive visse mængder gas, som ellers ikke nødvendigvis ville blive brugt, hvorved likviditeten på markedet øges og gasmanglen i andre regioner eventuelt afhjælpes. Analysen i de forebyggende handlingsplaner og nødplanerne³⁹ viser, at nogle medlemsstater allerede har fastsat detaljerede bestemmelser for anvendelsen af en sådan reduktion af standarden. Kommissionen vil arbejde sammen med de øvrige medlemsstater med henblik på at enes om passende foranstaltninger.

6. Maksimere potentialet for at gå over til andre brændselsformer og sikre den operationelle gennemførelse

Det er vigtigt at kunne gå over til andre brændselsformer for at forhindre og afhjælpe forsyningsafbrydelser. Finland er f.eks. fuldstændig afhængig af russisk gas og kan ikke få leveret gas fra andre kilder, men landet har truffet foranstaltninger for at sikre, at der er meget brede forpligtelser for så vidt angår mulighederne for at gå over til andre brændselsformer, som udgør et bæredygtigt alternativ. Landerapporterne viser, at potentialet for at gå over til andre brændselsformer varierer meget mellem medlemsstaterne og Energifællesskabets

³⁹ Ifølge forordningen om gasforsyningssikkerhed skal medlemsstaterne opstille forebyggende handlingsplaner for at fjerne eller afhjælpe de indkredsede risici, og en nødplan med foranstaltninger, der skal forhindre eller afhjælpe følgerne af en afbrydelse af gasforsyningen.

kontraherende parter. Da medlemsstaterne allerede planlægger⁴⁰ at erstatte ca. 10 % af deres energibehov til opvarmning med energi fra vedvarende energikilder, skal disse planer fremmes ved hjælp af EU's strukturfonde og investeringsfonde og derved udnytte de erfaringer, der allerede er gjort. De nationale kompetente myndigheder skal sikre, at alle de administrative og operationelle foranstaltninger, der kan lette en storstilet overgang til andre brændselsformer, er truffet, navnlig inden for fjernvarmenet, herunder afprøvning af anlæg, der skal sikre, at de rent faktisk kan gå over til andre brændselsformer. Da der på nuværende tidspunkt i høj grad vil være tale om at gå over til olie, er det vigtigt at sikre, at de logistiske aspekter af en sådan (muligvis vedvarende) storstilet ændring er planlagt på forhånd, herunder mulig brug af strategiske olielagre under visse forhold. Det samme gælder ved overgang til biomasse.

Inden for industrien kan kombinerede kraftvarmeanlæg også slukkes og deres produktion erstattes af kedler udelukkende til varmeproduktion, som de fleste kraftvarmeanlæg har som backupkapacitet, forudsat at den elektricitet, der produceres på kraftvarmeanlæggene, kan erstattes af elektricitet fra nettet, og at dette er økonomisk interessant.

7. Gennemføre kortsigtede foranstaltninger med henblik på at øge energieffektiviteten og moderere efterspørgslen

En effektiv måde til at opnå en mærkbar nedgang i efterspørgslen på og derved mindske forsyningsunderskuddet er ved at opfordre brugerne til at sænke rumtemperaturen eller hjælpe dem med at træffe andre energibesparende foranstaltninger. Offentlige kampagner med henblik herpå har vist sig at være effektive til i det mindste delvis at afhjælpe pludselig forsyningsknaphed i elsektoren som den, der fulgte af ulykken på Fukushima-værket i Japan og eksplosionen i Vasilikos-kraftværket i Cypern. Blandt de umiddelbare foranstaltninger, der kan gennemføres hurtigt og kun forudsætter lave forudgående investeringsomkostninger, kan nævnes f.eks. isolering, installering af varmepaneller med reflektorer og rørisolering. Disse foranstaltninger kan gennemføres ved hjælp af forskellige midler, bl.a. energiforsyningsforpligtelserne i medfør af EU's direktiv om energieffektivitet. I industrien kan energiefterspørgslen optimeres på kort sigt ved at indføre energirevisioner og gennemføre energistyringsordninger.

8. Præcisere transmissionssystemoperatørernes rolle i nødsituationer og sikre, at de har forstået deres rolle fuldt ud

Det skal overvejes, om det måske er nødvendigt at give transmissionssystemoperatørerne yderligere ansvarsområder under tilsyn af de nationale tilsynsmyndigheder, således at de går videre end til blot at foretage en netværksbaseret overvågning af balancen mellem udbud og efterspørgsel, men iværksætter bredere forebyggende eller reaktive foranstaltninger for at sikre den operationelle forsyningsikkerhed. Det kunne bestå i, at transmissionssystemoperatørerne under bestemte, klart definerede omstændigheder opkøber gas og indgår aftaler

⁴⁰ Jf. nationale handlingsplaner for vedvarende energi.

om transporten heraf til deres markedsområde og eventuelt indgår aftaler om oplagringskapacitet. Der findes f.eks. sådanne systemer i Nederlandene, hvor transmissionssystemoperatørerne har beføjelse til oplagre gas og frigive det, hvis temperaturen falder under et bestemt niveau.

Transmissionssystemoperatører, der har en sådan rolle på nationalt plan, skal sikre en effektiv koordinering på tværs af grænserne. Det skal desuden fuldt og helt sikres, at transmissionssystemoperatørernes rolle er præcist defineret og tydeligt begrænset til veldefinerede situationer, hvor markedet ikke fungerer. Denne funktion i offentlighedens tjeneste, som i dette tilfælde ville blive pålagt transmissionssystemoperatørerne, må ikke ødelægge den grundlæggende markedsstruktur på EU's indre energimarked, idet det ikke er hensigtsmæssigt, at transmissionssystemoperatørerne bliver aktive deltagere på markedet for handel med råvarer eller forsyningsmarkedet.

iii) At koordinere og samarbejde om både beredskabsplaner og mulige indgreb

9. Behov for at udvikle det regionale samarbejde om gasforsyningsikkerheden yderligere

I princippet bør alle lande sikre en tæt koordinering og et tæt samarbejde med deres fagfæller på tværs af grænserne for enten at skabe forbindelser eller sikre, at disse forbindelser kan anvendes effektivt til gavn for begge sider. I visse tilfælde - f.eks. hvad angår Grækenland og Bulgarien – vil det være hensigtsmæssigt, at et sådant samarbejde er endnu bredere med henblik på at løse problemet med en muligt specifik forsyningsikkerhedsrisiko som følge af mangel på henholdsvis gas og el, som kan mindskes ved hjælp af en aftale. Derudover kan der i forbindelse med det regionale samarbejde også fokuseres på at sikre forsyninger til beskyttede kunder, således som det er planlagt mellem Litauen og Estland. Det regionale samarbejde kan også vedrøre brugen af lagre i nødsituationer.

Det kan også overvejes, hvordan markedsaktørerne kan købe LNG i perioder med alvorlige forsyningsafbrydelser på en måde, som - under overholdelse af markedsprincipperne - ikke i væsentlig grad forværrer den økonomiske situation i et givet land yderligere. Der kan udformes sådanne afgrænsede specifikke samarbejdsaftaler inden for EU, men også med andre store LNG-importører såsom Japan.

10. Behov for større åbenhed

Det er hensigtsmæssigt, at transmissionssystemoperatørerne og de nationale tilsynsmyndigheder, men også medlemsstaterne indbyrdes og med interessenter og den brede offentlighed tilstræber den størst mulige åbenhed omkring deres foranstaltninger. Inden for rammerne af et sammenkøbt net og under færdiggørelsen af det indre marked påvirker en medlemsstats eller et lands (eller dets markedsaktørers) foranstaltninger andre markeder. I en situation med stærke spændinger som den, vi oplever på nuværende tidspunkt, kan alle foranstaltninger tolkes politisk. Det er derfor vigtigt, at sådanne foranstaltninger forklares for at undgå bekymring og skabe tillid.

11. Kommissionens fortsatte overvågningsrolle og brugen af Gaskoordinationsgruppen

Gaskoordinationsgruppen blev oprettet i 2004⁴¹ og væsentligt styrket med forordningen om gasforsyningssikkerhed. I de senere år er den blevet en nyttig platform for udveksling af oplysninger og drøftelser vedrørende gasforsyningssikkerheden. Det har været med til at skabe større åbenhed og tillid blandt alle gruppens medlemmer.

Kommissionen har til hensigt nøje at følge forsyningssikkerhedssituationen i tæt samarbejde med de nationale kompetente myndigheder. Den vil fortsat indkalde Gaskoordinationsgruppen til regelmæssige møder for at drøfte sagen med medlemsstaterne og interessenterne, og den vil desuden anvende hastemøder i Gaskoordinationsgruppen til at udveksle oplysninger og drøfte de foranstaltninger, der træffes i tilfælde af en potentiel eller faktisk forsyningsafbrydelse. Kommissionen vil derudover koordinere indsatsen og sikre, at det erklæres, når der er en nødsituation, og at der gennemføres ikke-markedsbaserede foranstaltninger i overensstemmelse med forordningen om gasforsyningssikkerhed.

Da analysen af virkningerne af en afbrydelse af gasforsyningen for elektricitetssektoren hidtil har været inkonklusiv, opfordres Gaskoordinationsgruppen med bistand fra ENTSO-G og ENTSO-E til at følge op på sagen for at fastslå de sandsynlige afsmittende virkninger.

12. Samarbejde med lande uden for EU

Europa-Kommissionen har opfordret vigtige internationale energipartnere til at bidrage til denne meddelelse, navnlig ved at komme med bemærkninger eller forslag vedrørende den potentielle fleksibilitet i forbindelse med yderligere gasforsyninger. Disse partnere omfattede G7-landene uden for EU samt Norge, Schweiz, Tyrkiet og Det Internationale Energiagentur (IEA). Kommissionen opfordrer disse vigtige eksterne energipartnere, herunder dem, der har kapacitet til at eksportere LNG, til at fortsætte det samarbejde, der blev indledt med denne rapport, også inden for rammerne af G7 og IEA.

4.2 Foranstaltninger på mellemlangt sigt (inden udgangen af 2015)

13. Kommissionens henstilling om EU's medlemsstaters og Energifællesskabets kontraherende parter anvendelse af bestemmelser vedrørende det indre energimarked

Tættere samarbejde mellem myndigheder og konsekvent anvendelse af EU's lovgivning for det indre marked om grænserne mellem de kontraherende parter og EU's medlemsstater er elementer, der kan afhjælpe den manglende forsyningssikkerhed hos de kontraherende parter og i EU's medlemsstater. Positive eksempler er blandt andet løsningerne i forbindelse med den modsatrettede gasstrøm fra Slovakiet til Ukraine. Konsekvent anvendelse af den tredje lovgivningspakke for det indre marked kan danne grundlaget for videreudvikling af samarbejdet på tværs af grænserne.

⁴¹ I henhold til direktiv 2004/67/EF.

For at lette et sådant samarbejde med en formel retsakt udsteder Kommissionen en henstilling til EU's medlemsstater om at samarbejde med de kontraherende parter om anvendelse af den tredje pakke og om spørgsmål vedrørende forsyningssikkerhed. Kommissionen understreger dog, at EU's henstillinger i mangel af velfungerende gasmarkeder og manglende gennemførelse af den tredje pakke hos de kontraherende parter ikke erstatter de nødvendige forhandlinger, der skal finde sted mellem EU's medlemsstater og de kontraherende parter i regionen, om, hvordan den fælles infrastruktur skal anvendes, og om, på hvilke betingelser den kan anvendes i tilfælde af en krise.

14. Fremskyndelse af ibrugtagningen og gennemførelsen af vigtige projekter af fælles interesse eller projekter af interesse for Energifællesskabet

Alle nødvendige foranstaltninger bør træffes for at fremskynde gennemførelsen af de vigtigste infrastrukturprojekter, der anses for at være af afgørende betydning ud fra et forsyningssikkerhedsmæssigt synspunkt⁴², og at undgå yderligere forsinkelser, hvor det er relevant. Disse omfatter for eksempel den rumænsk-bulgarske sammenkobling, den græsk-bulgarske, bulgarsk-serbiske sammenkobling og den rumænske-moldoviske sammenkobling, som Kommissionen udvalgte på grundlag af fast og nært forestående ibrugtagningsdatoer. Disse projekter bør gennemføres hurtigere og afsluttes inden udgangen af 2015. Kommissionen følger op på projekterne og står også klar til at lette enhver udestående forhandling mellem parterne med henblik på at fremskynde færdiggørelsen af alle disse projekter.

15. Genevaluering af undtagelser vedrørende modsatrettede fysiske gasstrømme

Modsatrettede fysiske gasstrømme gør det muligt for medlemsstaterne at oprette reelle fleksible forbindelser med hinanden. Ofte er sådanne investeringer relativt små, men har en betydelig indvirkning på forsyningssikkerheden i en hel region, hvilket fremgår af den investering i modsatrettede gasstrømme i Yamal-rørledningen ved den tysk-polske grænse og for nylig ved den slovakisk-ukrainske grænse. Medlemsstaterne bør samarbejde om at revurdere, hvorvidt de omstændigheder, under hvilke der blev ansøgt om undtagelser vedrørende et projekt om fysisk modsatrettede gasstrømme, ikke har ændret sig, navnlig i lyset af situationen med øget forsyningssikkerhed samt den kendsgerning, at mange medlemsstater for nylig i væsentlig grad har nydt godt af den ekstra handel og de ekstra forsyningsmuligheder, som en sådan ny kurs giver. Dette er navnlig tilfældet for den modsatrettede gasstrømskapacitet i nogle store forbindelsesgasledninger, der i dag kun løber fra øst til vest (Obergaillbach, Waidhaus og BBL-sammenkoblingen mellem Nederlandene og Det Forenede Kongerige) samt for sammenkoblingen mellem Østrig og Ungarn.

⁴² Se projekter, der specifikt er nævnt i Kommissionens meddelelse om europæisk energisikkerhedsstrategi, s. 23 og 24.

16. Brændselsskift gennem fjernvarme- og kraftvarmeanlæg i beboelsejendomme/den tertiære sektor og industrisektoren

Fjernvarmenet giver teknologisk fleksibilitet, da de kan køre på mange og mange forskellige forsyningskilder. Net, der er baseret på naturgas, kan omstilles til alternative energikilder som f.eks. biomasse, spildvarme, kraftvarme, solenergi og geotermisk energi, varmepumper, kommunalt affald osv. Overgangene kan gennemføres i løbet af 1-2 år, afhængigt af de specifikke krav til størrelse og kapacitet.

Hvor der allerede findes fjernvarmesystemer, men disse ikke er forbundet med alle bygninger i området, kan udbygningen af disse systemer, som erstatter gasforsyningen til individuelle gaskedler, være en omkostningseffektiv måde at skifte til lokale vedvarende og andre kulstoffattige kilder.

Omskiftning af industrielle kombinerede kraftvarmeværker og mellemstore kombinerede kraftvarmeværker i den tertiære sektor (hospitaller, indkøbscentre, kontorkomplekser) til vedvarende eller kulstoffattige forsyningskilder kan gennemføres i løbet af 1-2 år, afhængigt af de specifikke krav til størrelse og kapacitet.

Industrier med store varmekrav (som f.eks. papirmasse og papir), som er egenproducenter, baseret på gasfyrede kraftvarmeværker og/eller varmekedler, kan også investere i fleksibilitet til at lagre varme eller skifte mellem opvarmning baseret på gas og opvarmning baseret på elektricitet. Dette ville være rentabelt, hvis systemet var fleksibelt nok til, at der kan drages fordel af lave priser på tidspunkter med overskydende (vedvarende) elproduktion.

17. Reduktion af varmeefterspørgsel i industrien og energiomstilling

Industrien og sektoren for energiomstilling (produktion, distribution) har et stort potentiale for energieffektiviseringsforanstaltninger, som med lave omkostninger reducerer efterspørgslen med kort (under 2 år) genindvindingsstid, f.eks. ved bedre procesovervågning og kontrol og forebyggende vedligeholdelse. En identificering af energieffektiviseringspotentialets kortsigtede lave eller nulomkostninger kræver en fremskyndelse af gennemførelsen af energisyn og energiforvaltningssystemer i henhold til direktivet om energieffektivitet i de energiintensive industrier.

5. DE NÆSTE SKRIDT

Erfaringer med anvendelsen af forordningen om gasforsyningsikkerhed viser klare forbedringer i EU's forsyningsikkerhedssituation siden 2009, men også yderligere frihed til styrkelse af EU's rammebestemmelser. Som anført i Kommissionens europæiske energisikkerhedsstrategi af 28. maj 2014, vil Kommissionen gennemgå de nuværende mekanismer til garanti af energiforsyningsikkerheden og foreslå en forbedring af den, hvor det er nødvendigt.

Sideløbende vil Kommissionen (fortsat) samarbejde med specifikke (grupper af) medlemsstater for at udvikle løsninger på problemer, som blev identificeret som potentielle risikofaktorer i løbet af denne stress-test-øvelse.

Derfor har Kommissionen til hensigt at forfølge ovennævnte henstillinger via to separate arbejdsgange. For det første har den til hensigt sammen med Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) og de europæiske net af transmissionssystemoperatører (ENTSO'er) at etablere permanent overvågning af gennemførelsen af henstillingerne på kort sigt og, hvor det er nødvendigt, at yde støtte til at lette eller fremskynde projekter og drøftelser. Kommissionen vil desuden fortsætte med at arbejde med medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og interessenter for at definere de centrale mål for forsyningssikkerheden for el- og gasleverancer til EU i de kommende år.

Bruxelles, den 2.3.2015
COM(2014) 654 final/2

ANNEXES 1 to 2

CORRIGENDUM

This document corrects annexes 1 to 2 of document COM(2014)654 final of 16.10.2014

Concerns all language versions

Correction of the figures on Bulgaria, Romania and former Yugoslav Republic of Macedonia

BILAG

til

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG
RÅDET**

om det europæiske gassystems modstandsdygtighed på kort sigt

**Beredskab i forbindelse med en eventuel afbrydelse af gasforsyninger østfra i løbet af
efteråret og vinteren 2014/2015**

{ SWD(2014) 322 final }

{ SWD(2014) 323 final }

{ SWD(2014) 324 final }

{ SWD(2014) 325 final }

{ SWD(2014) 326 final }

Bilag 1: Særlige henstillinger til de medlemsstater, der vil blive mest berørt

Medlemsstat	Potentielt gasunderskud ¹	Særlige henstillinger
Estland	204 mio. Nm3 100 %	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre politisk opbakning til, at der kan indgås vigtige aftaler om fælles nødforanstaltninger, der dækker følsomme spørgsmål, såsom beregning af de gasmængder, der skal deles, og deres bestemmelsessted. - Hurtigt vedtage en fælles nødplan og en fælles forebyggende handlingsplan. - Færdiggøre en aftale med Litauen inden december om forsyning af beskyttede kunder fra LNG-terminalen i Klaipeda i tilfælde af en nødsituation. - Overveje at øge lagrene med henblik på brændselskift, således at det sikres, at installationer kan drives videre i tilfælde af en nødsituation, indtil der leveres nye alternative brændstoffer. - Undersøge forskellige markedsløsninger, såsom afbrydelige kontrakter, således at gasbehovet kan dækkes eller mindskes i tilfælde af en afbrydelse. - Sikre tredjepart adgang til gassystemet, på trods af at det vil være en afvigelse fra den tredje energipakke. - Sikre klar politisk vilje til at fremskynde investeringerne i infrastrukturer, såsom gasledningen Baltconnector (forbindelse mellem Estland og Finland) og den regionale LNG-terminal
Letland	39 mio. Nm3 15 %	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre politisk opbakning til, at der kan indgås vigtige aftaler om fælles nødforanstaltninger, der dækker følsomme spørgsmål, såsom beregning af de gasmængder, der skal deles, og deres bestemmelsessted. - Hurtigt vedtage en fælles nødplan og en fælles forebyggende handlingsplan. - Sikre tredjepart adgang til oplagringsanlægget i Incukalns og til det lettiske gastransportsystem, på trods af at dette vil være en afvigelse fra den tredje energipakke. - Overveje markedsbaserede løsninger samt foranstaltninger på efterspørgselssiden, således at konsekvenserne af en krise mindskes. - Revidere definitionen af beskyttede kunder, således at den tilpasses til andre medlemsstater i regionen og til forordning (EU) nr. 994/2010.
Litauen	693 mio. Nm3	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre politisk opbakning til, at der kan indgås vigtige aftaler om fælles nødforanstaltninger, der dækker

¹ Gasunderskud pr. berørt land over en seks måneders periode med russisk forsyningsafbrydelse og kuldebølge (det samlede underskud i mio. Nm3 og det største relative månedlige underskud i %)

Medlemsstat	Potentielt gasunderskud ¹	Særlige henstillinger
	59 %	<p>følsomme spørgsmål, såsom beregning af de gasmængder, der skal deles, og deres bestemmelsessted.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hurtigt vedtage en fælles nødplan og en fælles forebyggende handlingsplan. - Overveje at øge lagrene med henblik på brændselsskift, således at det sikres, at installationer kan drives videre i tilfælde af en nødsituation, indtil der leveres nye alternative brændstoffer. - Fortsætte moderniseringen af gasledningen Klaipeda-Kursenai, således at der kan gøres større brug af LNG-terminalen i Klaipeda.
Finland	2 255 mio. Nm ³ 100 %	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre politisk opbakning til, at der kan indgås vigtige aftaler om fælles nødforanstaltninger, der dækker følsomme spørgsmål, såsom beregning af de gasmængder, der skal deles, og deres bestemmelsessted. - Hurtigt vedtage en fælles nødplan og en fælles forebyggende handlingsplan. - Sikre, at det er muligt at skifte til anden brændsel i tilfælde af en nødsituation ved at fjerne eventuelle hindringer, der har betydning for genopbygningen af lagre, især hvad angår logistik. - Sikre klar politisk vilje til at fremskynde investeringerne i infrastrukturer, såsom gasledningen Baltconnector (forbindelse mellem Estland og Finland) og den regionale LNG-terminal. - Fortsætte udviklingen af de lokale LNG-terminaler (Turku, Pori og Tornio).
Bulgarien	843 mio. Nm ³ 76 %	<ul style="list-style-type: none"> - Undertegne et aftalememorandum med Grækenland om en el- og gasudveksling i nødstilfælde, idet der fokuseres på en afvejning af interesser. - Overveje en lignende el- og gasudveksling med Tyrkiet. - Udarbejde en beredskabsplan med kraftvarme- og varmesektoren samt industrien om brændselsskift i større målestok. - Færdiggøre samkøringslinjen mellem Rumænien og Bulgarien - Forpligte sig til at muliggøre gasstrømme til Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien - Øge gennemsigtigheden i gassektoren og fremme gennemførelsen af regler vedrørende det indre marked med indflydelse på handelen. - Som en sidste udvej bør Kommissionen overveje kortvarigt at tillade kulkraftværket i Varna en særlig fravigelse af miljølovgivningen.
Grækenland	109 mio. Nm ³	<ul style="list-style-type: none"> - Undertegne et aftalememorandum med Bulgarien om en el- og gasudveksling i nødstilfælde, idet der fokuseres på en afvejning af interesser. - Udarbejde en beredskabsplan med kraftvarme- og varmesektoren og industrien om brændselsskift i

Medlemsstat	Potentielt gasunderskud ¹	Særlige henstillinger
	18 %	<p>større målestok.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Udarbejde en beredskabsplan for økonomisk forsyningssikkerhed. - Overveje indgåelse af en aftale med Tyrkiet om gasforsyningssikkerhed selv i tilfælde af en forsyningsafbrydelse.
Rumænien	1 027 mio. Nm3 32 %	<ul style="list-style-type: none"> - Definere beskyttede kunder i overensstemmelse med forordningen om gasforsyningssikkerhed. - Færdiggøre samkøringslinjen mellem Rumænien og Bulgarien - Samarbejde med Moldova om fastlæggelse af betingelserne for gaslevering på hovednettet. - Undersøge Rumæniens systemoptioner med henblik på at øge kapaciteten i samkøringslinjen mellem Ungarn og Rumænien - Oplagringsdata offentliggøres på platformen Gas Storage Europe Transparency Platform af Romgaz.
Ungarn	2 170 mio. Nm3 35 %	<ul style="list-style-type: none"> - Øge gennemsigtigheden i energisektoren. - Indvilge i at løse testproblemer vedrørende rørledningen mellem Slovakiet og Ungarn, således at den kan tages i brug den 1. januar 2015 - Indgå en aftale med nabolandene, som gør det muligt at udnytte samkøringslinjerne (modtagelse og afsendelse af gas) fuldt ud på markedsvilkår og med udgangspunkt i solidaritetsprincippet i nødsituationer, hvor forsyningssikkerheden er i fare. I den forbindelse bør aspekterne vedrørende forsyningssikkerhed i den mellemstatslige aftale med Kroatien gennemføres snarest muligt, således at modsatrettede fysiske gasstrømme ind i Ungarn også bliver mulige.
Kroatien	41 mio. Nm3 12 %	<ul style="list-style-type: none"> - Revurdere den høje andel af beskyttede kunder. - Hurtigst muligt gennemføre aspekterne vedrørende forsyningssikkerhed i den mellemstatslige aftale med Ungarn, således at modsatrettede fysiske gasstrømme ind i dette land også bliver mulige.

Bilag 2: Særlige henstillinger til Energifællesskabets kontraherende parter

Kontraherende parter	Potentielt gasunderskud	SÆRLIGE HENSTILLINGER
Bosnien-Hercegovina	139 100 %	<ul style="list-style-type: none"> - Øge beholdningen af fyringsolie, således at man i varmeproduktionen kan skifte fra gas ved udgangen af november 2014. - Anvende en snæver definition af beskyttede kunder og muliggøre markedsåbning på nationalt plan for el- og gasmarkederne primært for andre kunder end husholdninger inden udgangen af november 2014. - Gennemføre en større reform af gassektoren på nationalt plan, som giver tredjeparter adgang til alle enheder og muliggør en opsplittning af operatører, hvilket medfører en fleksibel udnyttelse af infrastrukturen, inden udgangen af januar 2015. - Indgå samarbejde med Serbien og Ungarn med henblik på at udarbejde og gennemføre tekniske bestemmelser om driften af ordningen for tredjeparts adgang til eksisterende rørledninger på en koordineret måde. Indlede høringer i november 2014.
Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien	128 100 %	<ul style="list-style-type: none"> - Sikre levering af fyringsolie på markedsvilkår, således at det er muligt at skifte brændsel, eftersom husholdningers direkte gasforbrug er begrænset (november 2014). - Udarbejde planer for, hvordan de enkelte industrianlægs gasforbrug kan sænkes, som kan anvendes i nødstilfælde. (November 2014). - Snarest muligt indføre en definition af beskyttede kunder i gassektoren, som udelukkende begrænser sig til husholdninger og de mest sårbare sektorer (såsom den offentlige administration), og som muliggør fuld markedsåbning på nationalt plan for el- og gasmarkederne i det mindste hvad angår andre forbrugere end husholdninger, idet industrien tegner sig for en stor andel af forbruget (januar 2015).
Moldova	-	<ul style="list-style-type: none"> - Se nøje på muligheden for at træffe foranstaltninger på efterspørgselssiden (sænkning af forbrug og skift til olie til opvarmning og til el) for de enkelte virksomheder, husholdningssektoren og den offentlige administration. Lade dette indgå i den handlingsplan, der skal være under udarbejdelse senest i november 2014. - Udstede alle de tilladelser og licenser, der er nødvendige for at drive rørledningen Iasi – Ungheni mellem Rumænien og Moldova og anvende ikkediskriminerende gaspriser på import fra Rumænien. Fuldende disse tiltag senest i november 2014.

Kontraherende parter	Potentielt gasunderskud	SÆRLIGE HENSTILLINGER
		<ul style="list-style-type: none"> - Udføre de nødvendige anlægsarbejder på den sammenkoblende infrastruktur, således at der hurtigt kan distribueres gas fra samkøringslinjen på Moldovas område. - Sammen med Ukraine og Rumænien fastlægge, på hvilke betingelser Ukraine og Rumænien vil være rede til at levere forsyninger til Moldova fra hovedledningsnettet. Indhente oplysninger hos Ukraine om, hvad betingelserne er for at få adgang til og kunne benytte oplagringskapaciteten i Bogorodchany i Vestukraine. Indlede høringer i november 2014.
Serbien	631 64 %	<ul style="list-style-type: none"> - Fastlægge et nøjagtigt og realistisk omfang af potentielle begrænsninger for industrisektorer, samtidig med at gruppen af beskyttede kunder begrænses til husholdninger og de allermost sårbare sektorer (inden udgangen af november 2014). - Foretage en opsplittning og sikre, at tredjepart har effektiv adgang til uudnyttet kapacitet i de eksisterende rørledninger og i gasoplagringsanlæg i overensstemmelse med de nærmere bestemmelser i den tredje energipakke inden udgangen af januar 2015. - Koordinere udarbejdelsen og gennemførelsen af tekniske bestemmelser om driften af ordningen for tredjeparts adgang med Ungarn og Bosnien-Hercegovina. Indlede høringer i november 2014. - Træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at påbegynde anlæggelsen af samkøringslinjen mellem Bulgarien og Serbien, således at den er driftsklar i 2015.
Ukraine	5 000 mio. Nm ³ ²	<ul style="list-style-type: none"> - Finde en gensidig tilfredsstillende aftale for genoptagelse af gasforsyningen fra Rusland til Ukraine i vinterperioden på grundlag af det forslag til en "foreløbig vinterpakke", som Kommissionen har fremsat i forbindelse med de igangværende trepartsforhandlinger (inden udgangen af oktober 2014). - Snarest muligt øge brændselslagrene i landet, samtidig med at der ses nærmere på alle muligheder for at øge gasforsyningen ved hjælp af nationale kilder og import (inden udgangen af november 2014). - Se nærmere på samtlige muligheder for foranstaltninger på efterspørgselssiden og for brændselskift både for fjernvarmeanlæg, de forskellige industrisektorer samt husholdningerne og den offentlige administration som led i den nationale energiberedskabsplan. (inden udgangen af oktober 2014). - Revidere og ajourføre alle beredskabsprocedurer i de forskellige energisektorer, idet der tages hensyn til de specifikke trusler for den kommende vinter i overensstemmelse med henstillingerne i den nationale

² Potentielt gasunderskud ifølge egen vurdering i en national rapport.

Kontraherende parter	Potentielt gasunderskud	SÆRLIGE HENSTILLINGER
		beredskabsplan (inden udgangen af oktober 2014). - Fremskynde reformen af gasektoren, herunder åbningen af gas- og elmarkederne, driften af rørledninger og oplagringsanlæg samt adskillelse af funktioner (inden udgangen af januar 2015).
Montenegro, Kosovo* og Albanien	-	- Da gas ikke figurerer på Montenegros, Kosovos* og Albaniens energibalance, vil der kun være tale om indirekte virkninger af en afbrydelse af gasforsyningen – i form af en stigning i efterspørgslen efter el på regionalt plan. Kommissionen henstiller, at man følger eludbuddet og elefterspørgslen nøje.